

Kirjopapurikko

Dågräsfjäril
Lopinga achine

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 1066/2023)
Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

EU:n lajikoodi: 1067

Luontodirektiivin laji (liite IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikenevä

Luonnehdinta

Kirjopapurikko on suurehko päiväperhonen, jonka siipiväli on 43–48 mm. Laji on yleisväriltään tummanharmaanruskea. Siipien yläpinnan ulkoreunassa on rivi tummia silmätläpiä, joiden reunat ovat kellanoranssit. Lisäksi etusiiven etureunassa on vaalea kiilamainen kuvio. Myös siipien alapinnan ulkoreunassa on mustia kellertäväreunaisia silmätläpiä, niissä on yleensä valkoinen keskipilkku. Täplien viereissä on pienempiä vaaleita kuvioita. Siipien yläpinnot ovat alapintoja selkeästi tummemmat. Istuva kirjopapurikko on helppo tunnistaa siipien alapintojen voimakkaista kuvioinneista, mutta lennossa sen voi sekoittaa täpläpapuriin (*Pararge aegeria*), metsäpapuriin (*Lasiommata petropolitana*) ja tummapapuriin (*L. maera*).

Elinympäristö ja levinneisyys

Kirjopapurikkoa tavataan Uudellamaalla, Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Etelä-Karjalassa. Merkittävimmät tunnetut esiintymät sijaitsevat Hattulan ja Valkeakosken ympäristössä sekä Lappeenrannan ja Imatran alueilla. Lisäksi etelärannikolla on tavattu Suomenlahden eteläpuolelta lentäneitä satunnaisyksilöitä. Laji viihtyy tuore- ja kosteapohjaisissa kuusivaltaisissa korvissa, joissa metsä rajoittuu usein rämesuohon. Kirjopapurikon esiintymisalue seuraa metsän ja suon rajaa, mutta sitä on tavattu myös teiden ja hakkuualueiden metsänreunoilla.

Nykytila ja uhkatekijät

Kirjopapurikko levisi Suomeen 1900-luvun alussa. 1950-luvun jälkeen useimmat lajin kannat kuitenkin hävisivät. Elinvoimaisia kirjopapurikoesiintymiä jäi jäljelle vain muutamia. Vuoden 2010 jälkeen laji on lyhyen runsastumisen jälkeen taas vähentynyt. Kirjopapurikon kannat ovat taantuneet pääosin soiden ojituksen ja umpeenkasvun vuoksi. Vähäisenkin kosteusolojen muutos vaikuttaa voimakkaasti suon reuna-alueen kasvillisuuteen ja sitä kautta kirjopapuriin. Uhkana ovat myös metsähakkuut. Kannanvaihtelut johtuvat myös ilmastotekijöistä, sillä laji on Suomessa esiintymisalueensa pohjoisreunalla.

Hoitosuositukset

Jäljellä olevat esiintymisalueet tulee jättää metsähakkuiden ja ojitusten ulkopuolelle. Aiemmin ojitettujen esiintymien vesitalous tulee ennallistaa ja hoitaa umpeenkasvua pensaita ja taimikkoa poistamalla. Lajin parhaille esiintymisalueille on tarpeen perustaa suojelualueita, joiden kasvillisuus ja vesitalous säilytetään ennallaan. Lajin levinneisyys on puutteellisesti tunnettu, joten sitä tulisi selvittää tarkemmin.

Lähteet

- Lindman, L., Johansson, B., Gotthard, K., & Tammaru, T. 2013. Host plant relationships of an endangered butterfly, *Lopinga achine* (Lepidoptera: Nymphalidae) in northern Europe. *Journal of Insect Conservation* 17: 375–383.
- Marttila, O., Hahtela, T., Aarnio, H. & Ojalainen, P. 1990. Suomen päiväperhoset. Suomen Perhostutkijain Seura. Kirjayhtymä, Helsinki. S. 305–307.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1. Ympäristöministeriö. 278 s. <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-11-4638-1>

Kuva: Mia Malin